

Véghelyi Balázs

Jó kedvvel, bőséggel

Sokan vélekednek úgy, hogy a magyar himnusz más nemzetek énekeihez képest túlságosan komor, pesszimista hangvételű. Hiányzik belőle a német himnusz büszkesége, az olasz könnyedsége vagy az angol pátosza. Néhányan ezt azzal magyarázzák, hogy a magyarok nemzeti karaktere is alapvetően borongós, tehát Kölcsey verse és Erkel Ferenc hangulatában illeszkedő megzenésítése csak tükrözni hivatott komorságunkat. Ebben lehet némi igazság, habár szuverén emberek közösségét nem lehet egyetlen jelzővel megbélyegezni. Nem minden olasz harsány, nem minden német precíz, nem minden angol hűvös, és nem minden magyar szomorú.

De vajon tényleg pesszimista-e a himnuszunk? Tényleg csak a levertséget erősíti bennünk? Teller Ede ironikus, de mindenképpen megfontolandó véleménye szerint pesszimista az, akinek mindig igaza van, mégsem lesz tőle boldog. Ebből a szempontból valóban pesszimista mű a *Himnusz*. Azonban ha közelebbről megvizsgáljuk a szöveget, azt láthatjuk, hogy Kölcsey Ferenc nem tesz egyebet, mint történelmi tényeket sorol, számba veszi a külső támadásokat és saját felelősségünket is romlásunkban, végül bajainkat enyhítő áldást kér a nemzetre Istentől. Ha csupán az első versszakra figyelünk, amely Erkel által hivatalos nemzeti énekünké vált, tovább árnyalódik a kép, főleg, ha helyesen határozzuk meg a hangsúlyokat. A hangsúly ugyanis nem az ellenségen, hanem a védő karon, nem a balsorson, hanem a víg esztendőn van. Nyelvtanilag is, mivel a főmondatrész mindig az utóbbiakra esik. A leghangsúlyosabb pedig az első két sor: „*Isten, áldd meg a magyart / jó kedvvel, bőséggel.*” Kell ennél több? Jókedv és bőség mindenkinek, aki rászorul, és mindenkinek, aki még rászorulhat.

Amikor ezeket a sorokat írom, mindkettőből hiányt szenved a magyar népesség tekinthető hányada. Nem mehetünk ki úgy az utcára, hogy ne látnánk csalódottságtól és reményvesztettségtől meggyötört arcokat. Hogy ne találkoznánk a szegénység és az egzisztenciális szorongás látványos vagy rejtett, de könnyen észrevehető jeleivel. Vagy ami a legszomorúbb: nap mint nap szembesülnünk kell szereteteink, barátaink vagy akár családtagjaink hiányával, akik a könnyebb élet reményében külföldön próbálnak – több-kevesebb sikerrel – boldogulni. Ilyenkor bele se gondolunk, hogy voltak rosszabb időszakok is a magyar történelemben, ahogy abba sem, hogy a Földnek mégiscsak egy olyan pontján élünk, amely világviszonylatban a szerencsésebbek közé sorolható, ehelyett főmondatrészé nőnek bennünk a *Himnusz* balsorsra, vagy ami még rosszabb, ellenségre utaló sorai. Mert ellenség mindig akad, csak keresni kell, vagy, hogy egy klasszikussal (*A tanú* című film Virág elvtársával) szóljunk: „*Ahol nem vagyunk mi, ott az ellenség.*” Nem is kell messzire tekintenünk: talán ott lakik a szomszédban, vagy akár veled (még) egy háztartásban, talán más nézeteket vall, mint te, talán jobb anyagi

helyzetben van, talán más a hivatása és más dolgok érdeklik. És talán ő nem is tudja, hogy ellenségek vagytok, de ettől még így van. Kölcsey persze külső (és nagyon is létező) ellenségekre gondolt, de szerencsére ilyen ma nem fenyeget bennünket. Miért fenyegetjük hát magunkat és egymást az ellenségeskedéssel?

S ha már ellentétekről beszélünk, van egy szó a *Himnuszban*, amely fölött rendre elsiklik a figyelmünk, pedig az egyik legfontosabb üzenete a versnek: a *nép*. Kölcsey ugyanis először használta ezt a szót a *nemzet* szinonimájaként. A nép itt már nem a parasztságot, nem az alsóbbrendűnek tartott társadalmi rétegeket jelöli, hanem a teljes magyar népeiséget. Függetlenül az egyének társadalmi helyzetétől, világnézetétől és származásától. Éppen ezért érezheti magáénak ma is ezt a verset mindenki, aki magyarnak vallja és érzi magát.

Míndezek után ki merem jelteni: a *Himnusz* látszólagos pesszimizmusa valójában optimizmusra int bennünket. Ha balsors is tép minket, nem veszíthetjük el a reményt egy jövődő víg esztendőben. S ha bőséget nem is, jókedvet könnyen meríthetünk a természet csodáiból, egy tartalmas könyvből, egy szerelemből, egy baráti beszélgetésből, egy őszinte mosolyból vagy akár egy pohár jófajta italból. Ilyen jókedvet hozó víg esztendőket kívánok mindenkinek, aki képes és hajlandó még gondolkodni és szeretni a huszonegyedik század elején. Aki nem, annak pedig legalább olyan bőséget, mint amilyet az előbbiek is megérdemelnek.

